

RAQAMLI PEDAGOGIKA TA'LIM XIZMATLARI SIFATINI OSHIRISH OMILI

Choriyev Islom G'ayratovich

Eshqorayev Abduqodir Iskandar o'g'li

Termiz davlat universiteti Fizika mutaxassisligi 2-kurs magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli pedagogikaning ta'lim xizmatlari sifatini oshirishdagi o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etish o'qitishning innovatsion usullarini yaratib, o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada samarali qiladi. Shuningdek, maqolada raqamli platformalar, interaktiv vositalar va masofaviy ta'lim resurslarining ta'lim sifati va natijadorlikka ta'siri ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: raqamli ta'lim, raqamli pedagogika, axborot jamiyati, ta'lim tizimi, ta'lim xizmatlari, ta'lim xizmatlari sifati.

Ma'lumki, o'quvchining kasbiy yo'nalishini belgilashda ta'lim tizimi asosiy rol o'ynaydi. Mahalliy va jahon iqtisodiyotining rivojlanishi, axborot-texnologik taraqqiyot, yangi yo'nalishlar va ob'ektlarning rivojlanishi - bularning barchasi bevosita ta'lim xizmatlari sifatiga bog'liq bo'lib, davlat mehnat bozori uchun yangi qoidalarni talab qilmoqda. doimiy ravishda malaka darajasini oshirish va malakasini oshirish, shuningdek, zamonaviy raqamli texnologiyalarni amaliyotga tatbiq etish. Shunday qilib, yuqori sifatli ta'lim jarayoni va bu jarayonning natijasi sifatida mutaxassis bir zanjirning o'zaro bog'langan bo'g'inlari bo'lib, bir vaqtning o'zida va tez rivojlanishi kerak. Raqamli pedagogika ta'lim xizmatlari sifatini oshirishga qanday ta'sir qilishini va qanday texnologiyalarni o'z ichiga olishini, shuningdek, "ta'lim xizmatlari sifati" tushunchasi nimadan iboratligini tushunish uchun ushbu hodisalarni batafsilroq ko'rib chiqish kerak. Demak, raqamli pedagogika – turli raqamli texnologiyalarni (kompyuterlar, gadjetlar, dasturiy ta'minot va h.k.) o'z ichiga olgan va buning natijasida ta'lim xizmatlarining yuqori sifatini ta'minlovchi pedagogik jarayondir. "Ta'lim sifati — bu ma'lum bir maqsadga erishish va hayot sifatini yaxshilash uchun uni qo'llashning aniq shartlarida olingan bilimlarga bo'lgan talab. Bilimning sifati uning fundamentalligi, chuqurligi va o'qishni tugatgandan keyingi ishdagi dolzarbligi bilan belgilanadi".

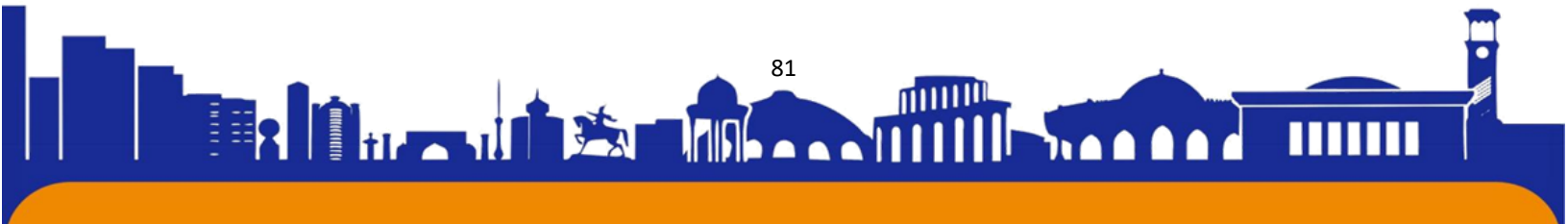

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-1

Ta'lim sifati, eng avvalo, ko'p qirrali va murakkab tuzilmadir. Ushbu tizimni tushunishga yondashuvga asoslanib, sifat ko'rsatkichlari quyidagi bloklarini belgilaydi:

1. Pedagogik kadrlar sifati;
2. Ta'lim muassasasining moddiy-texnik bazasining holati;
3. Pedagogik xodimlarni rag'batlantirish;
4. O'quv dasturlarining sifati;
5. Talabalar sifati;
6. Infratuzilmaning sifati;
7. Bilim sifati;
8. Boshqaruvning innovatsion faoliyati;
9. Jarayon innovatsiyalarini joriy etish;
10. Bitiruvchilarga talab;
11. Bitiruvchilarning mehnat bozorida raqobatbardoshligi;
12. Bitiruvchilarning yutuqlari.

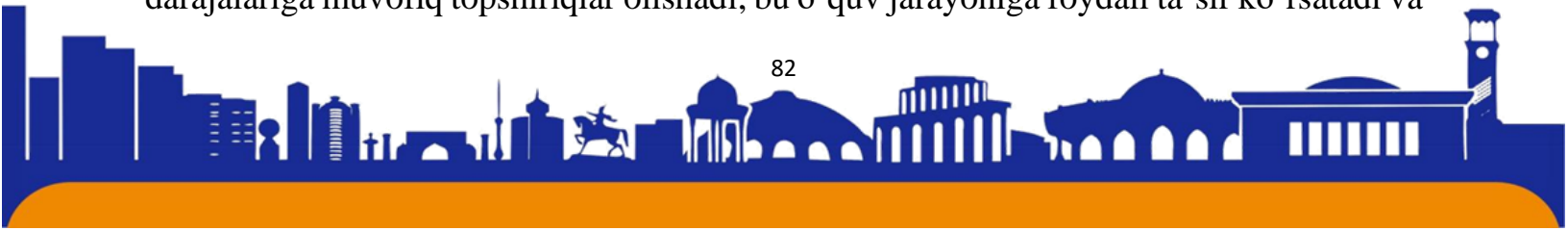
Albatta, bu ko'rsatkichlar bir-biri bilan uzviy bog'liq va tizim doirasida o'zaro ta'sir qiladi. Bundan kelib chiqib aytishimiz mumkinki, ta'lim tizimiga har qanday ta'sir va shunga mos ravishda ta'lim xizmatlari sifatini oshirish yuqoridagi barcha elementlarga ta'sir qiladi. Ushbu maqola axborot-kommunikatsiya vositalarining ta'sirini o'rganadi va ushbu ta'sirning o'ziga xos xususiyatlarini aniqlaydi. Ko'pincha "raqamli pedagogika" tushunchasi "onlayn pedagogika" atamasi bilan bir xil sinonim qatorga qo'yiladi, bu mutlaqo to'g'ri emas, chunki raqamli - ancha kengroq va texnologik jihatdan jihozlangan soha. "Raqamli pedagogikaning mohiyati o'qitishda raqamli texnologiyalardan bevosita foydalanishda emas, balki tanqidiy pedagogika nuqtai nazaridan ushbu vositalardan foydalanishda". Ta'lim jarayonida kompyuterdan foydalanish har doim ham yuqoridagi tushunchaga tegishli bo'lishi mumkin emas, chunki an'anaviy ta'lim shakli ko'pincha turli xil axborot texnologiyalaridan foydalanishga imkon beradi, ya'ni o'quv jarayoni an'anaviy bo'lib qoladi va deformatsiyalanmaydi. Masalan, xabarlar, hisobotlar, insholar va boshqalarni yozish uchun ishlatiladigan matn muharrirlari. Talaba kompyuterga kira olmasligi mumkin, chunki ma'lumotni qabul qilish, tahrirlash va saqlash uchun mo'ljallangan an'anaviy moddiy vositalar mavjud (darslik, daftar, qog'oz).

Ta'limga raqamli yondashuv ta'lim jarayonining o'zini o'zgartiradigan va o'rganish uchun yangi imkoniyatlar yaratadigan axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining mavjudligini o'z ichiga oladi. Bunday holda, talaba va o'qituvchi Internetga "bog'liq", chunki vazifalar to'g'ridan-to'g'ri global tarmoqqa ulangan. Masalan, matn muharrirlaridan farqli ravishda shunday dasturlar mavjudki, ularsiz multimedia loyihasini yaratish (modellash, taqdimotlar yaratish va h.k. dasturlari), ilmiy ishlarni elektron shaklda nashr etish, aniq statistik ma'lumotlarni yuritish va tez-tez yangilanib turuvchi ma'lumotlar bazasiga ega bo'lish mumkin emas. Zamonaviy voqealar nafaqat jamiyat hayotining turli sohalarida yangi aloqa vositalaridan foydalanishni nazarda tutadi, balki ularni majburlaydi va ularga murojaat qilishga majbur qiladi. Bunga nafaqat axborot texnologiyalari sohasidagi yutuqlar, balki o'quv jarayonini rivojlantirish, bu borada malakali kadrlar tayyorlash ham yordam bermoqda. Hozirgi vaqtda elektron ommaviy axborot vositalari haqli ravishda o'quv jarayonidagi asosiy vositadir, chunki ta'lim tizimi doimiy rivojlanishga qaratilgan va o'quvchiga nafaqat bilim berish, balki unda ijodkorlikni rivojlantirish, uning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash vazifasini ham o'z ichiga oladi. Unga o'z manfaatlarini topishga va shug'ullanishga yordam berish va shaxsning har tomonlama rivojlanishiga hissa qo'shish. Bundan tashqari, raqamli pedagogika o'quv jarayonini sezilarli darajada soddalashtiradi (lekin uni primitivlashtirishga olib kelmaydi, bilimning o'zini soddalashtirmaydi yoki qadrsizlantirmaydi) va o'qituvchining ham, talabaning ham vaqtini qisqartiradi. Shundan kelib chiqib, o'qituvchi o'zining pedagogik mahoratini oshirishga ko'proq vaqt ajratadi, yangi tajriba orttiradi, o'quvchilarini qiziqtiradi, degan xulosaga kelish mumkin. U uy-ro'zg'or buyumlari va tekshirish topshiriqlari va testlari bilan monoton ishlarga vaqtni behuda sarflamaydi, chunki kompyuter texnologiyalari bu keyingi ishlov berishni ta'minlaydi, lekin faqat professional faoliyatga e'tibor qaratadi.

Talabalar, o'z navbatida, nafaqat asosiy ish turlarini (sinov, mashqlar, misollar echish, grafiklarni tuzish), balki ularning dunyoqarashini kengaytirishga ta'sir qiluvchi qo'shimcha vazifalarni (loyihalar, taqdimotlar, videolar yaratish) o'z ichiga olgan ko'proq hajmli va rang-barang topshiriqlarni oladilar.) va audio fayllar, turli multimedia elementlarini tahlil qilish). Topshiriqlar darajaga, ierarxik tizimga ko'ra farqlanishi mumkin: barcha talabalar, masalan, yil boshida testdan so'ng, o'zlarining bilim darajalariga muvofiq topshiriqlar olishadi, bu o'quv jarayoniga foydali ta'sir ko'rsatadi va

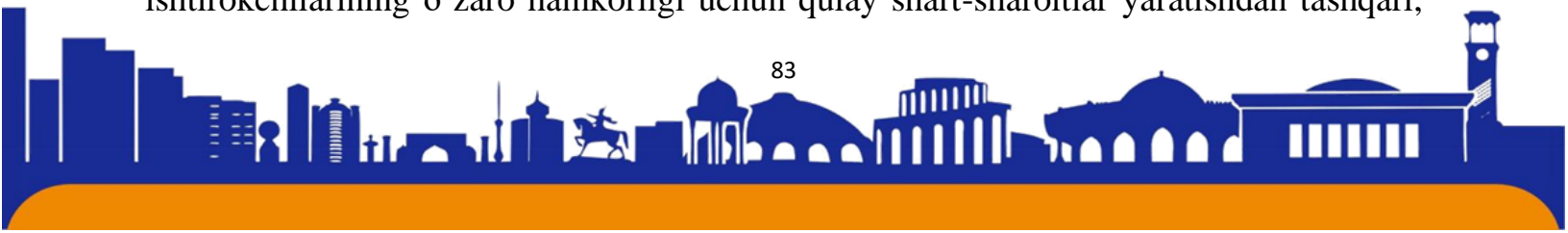

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-1

qo‘llab-quvvatlaydi. talabalarning intilishlari. Shu tariqa ular ta‘lim jarayoniga jalb etilib, bilim va tayyorgarlik saviyasini, umumiy ko‘rsatkichlarini oshiradi, amaliy ko‘nikmalarga ega bo‘ladi. Raqamli ta‘lim onlayn ta‘lim bilan bir xil emasligi yuqorida aytib o‘tilgan edi. Shunday qilib, birinchisi universitetlar uchun ko‘proq mos keladi, bu erda talaba va o‘qituvchi o‘zlari o‘quv jarayonining modelini quradilar va ishni yakunlashning umumiy rejasini tuzadilar. Vaqt ham tejaladi, chunki topshiriqlar istalgan vaqtda va har qanday sharoitda bajarilishi va keyinroq o‘qituvchiga Hemis tizimi orqali yuborilishi mumkin. Bunday munosabatlar amaliyoti uzoq vaqt davomida kuzatilgan va endi yangilik hisoblanmaydi. Masalan, ko‘pgina kurs ishlari va dissertatsiyalar aynan shu tarzda qayta ishlanadi, talaba va o‘qituvchi Hemiz timizi orqali muloqot qilganda, matnga o‘zgartirishlar kiritganda, tuzilma bo‘yicha kelishib olganlarida va hokazo. Ta‘lim xizmatlarini takomillashtirish omili sifatida raqamli pedagogika haqida gapirganda, uning harakatchanligi va ma‘lumotlarni yangilash tezligini eslatib o‘tmaslik mumkin emas. Hozirgi vaqtda O‘zbekistonda talabalarga muammolarni hal qilish dinamikasini kuzatish va eng murakkablarini aniqlash, ularni amalga oshirishni baholash va olingan ma‘lumotlarni darhol ochiq ma‘lumotlar bazalariga kiritishni osonlashtiradigan ko‘plab ilovalar va xizmatlar mavjud. Ba‘zi algoritmlar talabaning ish faoliyatini tahlil qilishi va hatto uning kelajakdagi o‘qishlari haqida ba‘zi “bashorat” qilishi mumkin. Shunday qilib, raqamli ta‘lim talabalarning ishlashiga ham, ularning o‘rganishga bo‘lgan motivatsiyasiga ham ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi.

Ushbu tadqiqot jarayonida raqamli pedagogikaning o‘ziga xos xususiyatlari ta‘lim xizmatlari sifatini oshirishning asosiy omillaridan biri sifatida belgilandi. Bu, birinchidan, ta‘lim xizmatlari sifatining asosiy ko‘rsatkichlarini tashkil etuvchi turli jihatlarni jalb qilish orqali butun o‘quv jarayoniga mutlaq ta‘sir qilishdan iborat. Ikkinchidan, raqamli o‘qituvchi qisman talaba hamdir, chunki u doimiy ravishda pedagogika sohasida bo‘lmasa, axborot texnologiyalari sohasida yangi bilimlarni oladi, bu esa ushbu yondashuvdan foydalanishning progressivligini ko‘rsatadi. O‘qituvchining o‘zi fan sohasining xususiyatlarini aks ettiruvchi va talabalarning yoshi va psixofizik xususiyatlariga, shu jumladan ularning alohida ta‘lim ehtiyojlariga mos keladigan texnologiyalardan foydalangan holda ta‘lim sohasida o‘qitish va ta‘lim jarayonini tashkil etish bilan shug‘ullanadi. Uchinchidan, pedagogikaning bu turi ta‘lim jarayonining barcha ishtirokchilarining o‘zaro hamkorligi uchun qulay shart-sharoitlar yaratishdan tashqari,

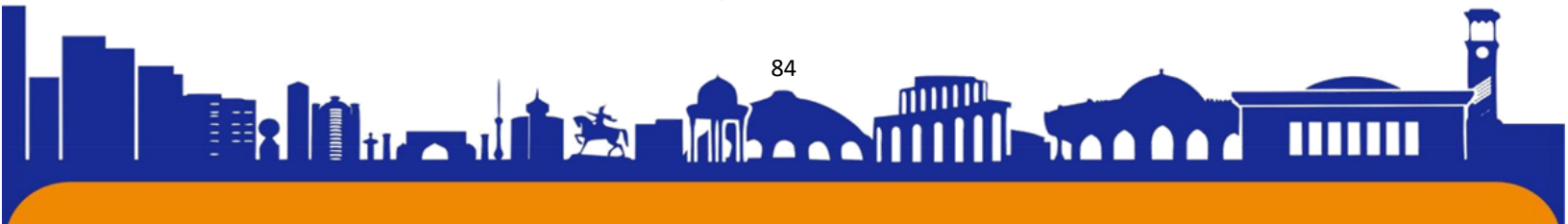
ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-1

yopiq ma'lumotlar bazalari orqali axborot xavfsizligini ta'minlaydi. Ko'pgina olimlar raqamli ta'limni joriy etish zarurligi masalasini hal qilishmoqda. Ularning fikrlari ko'pincha bir-biridan farq qiladi va hech qachon yagona narsaga kelish mumkin bo'lmaydi. Raqamli texnologiyalar va resurslar doskadan televizorgacha bo'lgan barcha oldingi ta'lim texnologiyalariga qaraganda o'rganish, o'qitish va tayyorlash sifatini oshirish va ufqlarni kengaytirish uchun ko'proq imkoniyatlar beradi.

O'qituvchilar raqamli texnologiyalarga tobora ko'proq murojaat qilmoqda, ularni muvaffaqiyatli o'zlashtirib, kasbiy mahoratini sezilarli darajada oshirmoqda, bu esa ta'lim xizmatlari sifatining oshishiga olib kelmoqda. Yuqoridagilardan kelib chiqib shuni ta'kidlash mumkinki, ta'lim sifati o'quvchilarning kasbiy va shaxsiy fazilatlarini, ularning malakasi va bilim olish qobiliyatini rivojlantirishning asosiy jihati hisoblanadi. Uning ko'payishiga zamonaviy axborot texnologiyalari, xususan, elektron axborot-ta'lim muhiti yordam bermoqda. Bu, birinchidan, malakali mutaxassis tayyorlashga, ikkinchidan, yuqori axborot kompetensiyasiga ega, tanqidiy fikrlash qobiliyati rivojlangan shaxsni shakllantirishga olib keladi. Raqamli ta'lim resurslaridan foydalanish malakali mutaxassislar qo'lida faqat vosita bo'lib qolgan holda o'quv jarayoni imkoniyatlarini kengaytiradi. Ta'kidlash joizki, raqamli texnologiyalar davlat ta'lim jarayonida albatta o'z o'rnini egallaydi va ko'p qirrali va har tomonlama o'ziga xosligi tufayli an'anaviy ta'lim shakllari bilan birgalikda qo'llaniladi, unga ko'ra eng yangi axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ijobiy natija beradi. ta'lim sifatining barcha ko'rsatkichlariga ta'siri. Ushbu yondashuv o'qituvchilarga o'z kasbiy faoliyatining dinamikasi, samaradorligi va samaradorligiga erishishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Badarch D. Ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari: monografiya. Moskva: YuNESKO Ta'limda axborot texnologiyalari instituti, 2013.
2. Iashvili M.V., Makarova O.B. Maktab va universitet ta'limida raqamli laboratoriyalardan foydalanish. Pedagogik innovatsiyalar byulleteni 2014; No 3 (35): 82 – 85.
3. Ilyenkova S.D., Ilyenkova N.D., Mxitaryan V.S. Sifat menejmenti: universitetlar uchun darslik. Moskva: UNITY-DANA, 2003.

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-1

4. Sergeeva I.V. Onlayn ta'limda raqamli o'qituvchi. Uzlüksiz kasb-hunar ta'limi institutining ilmiy ishlari. 2016; № 6 (6): 117 – 122.
5. Spitzer M. Miyaga qarshi : raqamli texnologiyalar va miya. Moskva: AST, 2012.
6. Yaroslavtseva E.I. Raqamli makondagi odam - ta'limga kirishmi yoki ma'rifatmi? 21-asr uchun oliy ta'lim. Hisobotlar va materiallar. “Oliy ta'lim va inson taraqqiyoti” simpoziumi. 2015 yil: 27-36.

Ma'lumotnomalar

1. Badarch D. Axborot va aloqa texnologii v obrazovani: monografiya. Moskva: Institut YuNESKO po ma'lumot texnologiyam v obrazovani, 2013.
2. Iashvili MV, Makarova OB Ispol'zovanie cifrovyyh laboratorij v shkol'nom i vuzovskom obrazovani. Vestnik pedagogik innovatsiyalar 2014; № 3 (35): 82–85.
3. Il'enkova SD, Il'enkova ND, Mhitaryan VS Upravlenie kachestvom : uchebnik dlya vuzov. Moskva: YuNITI -DANA, 2003.
4. Sergeeva IV Cifrovoy o'qituvchi v onlayn obrazovani. Fan chinakam instituti nepreryvnogo professional'nogo ta'lim. 2016; No 6 (6): 117 – 122.
5. Shpitsler M. Antimozg: cifrovye texnologiya i miya. Moskva: AST, 2012.
6. Yaroslavceva EI Chelovek v cifrovom prostranstve – dopusk k obrazovaniyu yoki prosvescheniyu? Vysshee ta'lim XXI asr. Doklady i moddiy jihatdan . “Vysshee” simpoziumi ta'lim i rivojlanish “cheloveka”. 2015 yil: 27-36.

